

Обраћање високог представника и специјалног представника ЕУ Валентина Инцка Сталном савјету ОЕБС-а

Позитивнији правац

Даме и господо,

На почетку желим да захвалим на позиву да вам се обратим. Протеклих неколико седмица учествовао сам у интензивним консултацијама које су за циљ имале да утврдимо ниво консензуса за нови покушај да остваримо бољи напредак у Босни и Херцеговини. Данас сам овдје управо у контексту тих консултација. ОЕБС је један од кључних стратешких фактора у опоравку Босне и Херцеговине и ваше мишљење о томе који је најбољи начин да се суочимо са актуелним изазовима је неопходно.

У оперативном смислу, сарадња између моје канцеларијеи Мисије ОЕБС-а у Босни и Херцеговини и даље је блиска и продуктивна. Амбасадор Робинс и ја успоставили смо снажне личне и професионалне односе и наше канцеларијесу ангажованеу бројним заједничким иницијативама, нарочито у областима јачања институција и капацитета, усвајања концепта доброг управљања, заговарања владавине закона, те очувања позитивног безбједносног окружења у Босни и Херцеговини на дугорочном плану.

Само у протеклих неколико седмица заједно смо ангажовали наше домаће партнере на питањима која се односе на Централну изборну комисију, ревидирану Стратегију за имплементацију Анекса 7, реформу образовања, законе у области сукоба интереса, државну институцију омбудсмана, Закон против дискриминације у БиХ, Закон о кривичном поступку БиХ, те уништавање вишка оружја и муниције.

Планирање транзиције ОНР-а у мисију специјалног представника ЕУ (EUSR) са већим присуством показује важност очувања блиске сарадње са ОЕБС-ом. Са својим присуством на терену, ОЕБС има капацитет да осигура политичко извјештавање и анализу, на примјер, који ће надилазити могућности EUSR-а. Од канцеларије EUSR-а ће се очекивати да преузме водећу улогу, али EUSR ће пронаћи креативне начине за сарадњу и тимски рад са ОЕБС-ом.

А сада желим да говоримо актуелној ситуацији у Босни и Херцеговини и укратко предочим неке од корака које треба направити како би се ријешили највећи изазови – а то су кораци за које постоји широка и снажна подршка.

Позитивнији правац

Сви ћемо се сложити да ситуација није позитивна колико би требало да буде, односно колико смо се с разлогом надали прије свега неколико година. Одлука Европске комисије да не препоручи безвизни статус за грађане БиХ била је велико разочарење за људе у Босни и Херцеговини, али није никога изненадила. Било је савршено јасно да и у тој области, као и у многим другим, није било ни изблиза довољно политичког или институционалног напретка током протекле двије године.

Изабрани представници ове земље нису уложили довољно напора како би постигли договор о практичним питањима – мјере потребне за либерализацију визног режима само су један примјер. Иако постоји декларативна посвећеност процесу евро-атлантских интеграција, институције и политички лидери Босне и

Херцеговине морају пронаћи начине да убрзају реализацију мјера неопходних за ЕУ и НАТО како би елиминисали ова питања из свакодневних политичких препирки.

Као што вјероватно знате, био сам први аустријски амбасадор у Босни и Херцеговини након рата. Када сам стигао 1996. године, земља је била видљиво и тешко рањена. Захваљујући мојим породичним везама са бившом Југославијом и познавању неких од језика који се ту говоре, вјерујем да сам могао стећи бољу слику о томе на који начин је карактер људи одговорио на ужасне околности у којима су се затекли.

Прва реакција која се јавља је дивљење.

Суочени с катастрофом, грађани Босне и Херцеговине су показали своју типичну храброст, достојанство и флексибилност.

То је оно што морамо узети у обзир да бисмо пронашли пут којим ћемо заобићи највеће препреке с којима се земља суочава петнаест година након завршетка рата.

Грађани Босне и Херцеговине и даље показују изузетну флексибилност упркос политичким лидерима који их изнова разочаравају. Морамо се повести за том флексибилношћу и пронаћи начин који ће осигурати боље функционисање система.

До сада сам морао да предузимаммјере да исправим постојећу ситуацију. У јуну сам, на примјер, поништио низ закључака које је раније усвојила Народна скупштина Републике Српске како би наводно на ентитетски ниво вратила надлежности које су пренесене на државу. Ови закључци заснивали су се на конфузним и погрешним аргументима и служили су да скрену пажњу босанскохерцеговачке политике с битних ствари, као што су осигурање безвизног режима за грађане БиХ. Дакле, морао сам реаговати.

Али пуко гашење пожара није довољно.

Морамо Босну и Херцеговину и њене лидере усмјерити у

позитивнијем правцу.

Када сам крајем марта преузео дужност, имао сам интензивне разговоре с лидерима највећих политичких странака. Увјерен сам да у правом окружењу ови лидери могу водити политику која ће Босну и Херцеговину одвести путем евро-атлантских интеграција, а истовремено осигурати истинске предности за грађане као што су већи ниво личне безбједности, бољи приступ одговарајуће плаћеним пословима, боље јавне услуге и смањење нивоа корупције.

Они ће то учинити, уколико међународна заједница и даље буде имала заједнички циљ да им помогне у имплементацији законодавних и институционалних активности које је дефинисао Савјет за имплементацију мира и које су садржане у споразумима постигнутим између органа власти БиХ и институција Европске уније и НАТО-а.

Другим ријечима, морамо имати јединствен став уколико желимо да они кохерентно дјелују.

Након консултација које сам имао током протеклих неколико седмица, вјерујем да ће међународна заједница заиста имати јединствен став.

План активности

У овом контексту, питање није када би требало затворити ОНР, што је, као што и сами знате, у центру медијске пажње већ дуже вријеме. Право питање је када ће грађани Босне и Херцеговине почети да уживају у резултатима и предностима јединствене политике. Затварање ОНР-а неће Босну и Херцеговину учинити стабилнијом земљом. ОНР ће бити затворен када Босна и Херцеговина буде стабилнија земља.

Савјет за имплементацију мира је дефинисао план активности за постизање овог циља.

Сада настојимо да помогнемоу проналажењу прихватљивог и одрживог рјешења питања расподјеле имовине између државе и других нивоа власти, као и прихватљивог и одрживог рјешења за питање војне имовине. Настојимо да испунимои политичке и друштвене услове који ће Управном одбору Савјета за имплементацију мира омогућити да донесе позитивну оцјену ситуације у Босни и Херцеговини, засновану на пуном поштовању Дејтонског мировног споразума.

Морао сам јасно ставити до знања страначким лидерима да таква оцјена неће бити могућа све док неке странке доводе у питање суверенитет и територијални интегритет земље, оспоравају овлаштењависоког представника, те покушавају вратити уназадреформе које су остварене од потписивања Дејтонског мировног споразума. Такође сам јасно ставио до знања да таква оцјена неће бити могућа све док политички естаблишмент не буде у стању да учини да дејтонски систем функционишетако да и земља буде функционална.

Будући да ствари стоје овако, имамо јасан политички програм, а то је да унутар политичког естаблишмента ојачамо консензус о томе како да учинимо да Дејтон функционишена одржив начин, што ће БиХ омогућити да испуни изазове евро-атлантских интеграција.

Као што сам раније споменуо, у Босни и Херцеговини постоји изузетан потенцијал флексибилности и креативности. Ми морамо почети да користимотај потенцијал како бисмо остварили успјех.

У наредним мјесецима, мислим да морамо држати лидере ове земље одговорним за њихово обећање о брзом и значајном напретку по питању либерализације визног режима. Захтјеви из Мапе пута су реални и оствариви. Уколико се могу испунити кључни услови, и уколико се тиме може остварити либерализација визног режима коју грађани очајнички желе да виде, онда ће бити јасно да је напредак *могућ* у Босни и Херцеговини. А уколико је *могућ* у погледу виза, *могућ* је у погледу свега осталог.

Поред тога, са недавним усвајањем четири закона који се односе на либерализацију визног режима који раније нису прошли у парламентарној скупштини, видјели смо да лидери могу разријешити своје разлике када су суочени са изгледом за неуспјех у њиховим заједничким циљевима – либерализацијом визног режима и евро-атлантским интеграцијама.

Заједно са Европском комисијом отпочео сам процес како би се државне и ентитетске власти усредсредилена приоритете везане за ЕУ. Редовно се састајемо како бисмо прошли кроз неке од конкретних још увијек неријешених приоритета везаних за ЕУ. Ово је у суштини технички механизам, али је механизам који може да убрза реформе чак и док шира дебата о коначној судбини Босне и Херцеговине буде убрзавала темпо.

Међутим, морам нагласити да не радимо у повољном окружењу. Свјетска рецесија брзо нагриза економску стабилност Босне и Херцеговине. Док су страначки лидери неодлучни, грађани трпе. И управо и због овог је од крајње важности да наставимо да подсјећамо политичке лидере на њихову одговорност да осигурају побољшања за грађане.

Налазимо се у утрци – морамо поправљати економију из мјесеца у мјесец, чак и док покушавамо да дођемо до дугорочнијег рјешења за политички систем. Ово захтијева *ad hoc* одлучивање и креативну политику.

Упркос свим недостацима, политички естаблишмент Босне и Херцеговине је прилично добар у обје ове ствари. Из тог разлога мислим да можемо ићи напријед уз одређену дозу сигурности да ћемо доћи до нашег циља, иако ћемо, без сумње, морати проћи кроз неке интересантне фазе како бисмо стигли до тог циља.

Хвала вам.